

Snakke først om opptrappingsplanen

Så gå rett over til VTO- virkemidler

Stortingsmelding om menneskerettigheter for mennesker med utviklingshemming

Innspill fra Arbeid & Inkludering i NHO Service og Handel

1. Antall VTA-plasser må trappes opp

Til tross for politiske prioriteringer om å ansette flere i Varig tilrettelagt arbeid, står mange utviklingshemmede i dag uten et arbeidsrettet tilbud. Behovet for flere varig tilrettelagte arbeidsplasser for gruppen er stort. Det er dessverre mange eksempler på at utviklingshemmende som har stått i årevis på venteliste. Dette er alt for lenge å vente på en meningsfylt hverdag. Vi trenger en forpliktende opptrappingsplan på om lag 1000 plasser årlig til behovet er dekket.

2. Tiltaket Varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeid (VTA-O) må reformeres

Våre medlemsbedrifter jobber systematisk med å gi alle deltakere muligheten til å øve større innflytelse over egen karriere og arbeid. Derfor gir et stadig voksende antall av våre medlemsbedrifter VTA-deltakere mulighet til å utføre deler av sitt arbeid i det ordinære arbeidslivet, slik tiltaksforskriften nå legger til rette for. Arbeidsgiverfokuset står sentralt i vårt arbeid. Målet er å få til en jobbmatch der både arbeidsgivers og deltakerens behov vektlegges. For å lykkes med dette, jobber vi blant annet etter Ringer i Vannet-metoden, Supported Employment, Ringer i Vannet-metoden og Inkluderende Jobbdesign som tar utgangspunkt i å skape god jobbmatch mellom deltaker og arbeidsgiver. Bransjen jobber faglig og systematisk og oppnår gode resultater.

Våre erfaringer viser at man ikke trenger å gå via ulike forsøksordninger for at tiltaksarrangørene skal få muligheten til å gi oppfølging av deltakere i VTA-O. Det fungerer allerede svært godt når forhåndsgodkjente tiltaksleverandører og ideelle aktører, som for eksempel Helt Med følger opp utviklingshemmede hos ordinære arbeidsgivere. Bruk av ordinært arbeidsliv gir utviklingshemmede, som har forutsetninger, mulighet og ønske om det, en sterk opplevelse av likeverdighet, ikke minst når de kommer inn som ønsket og etterspurt arbeidskraft.

Oppfølging i VTA-O må derfor bli en del av tilbudet tiltaksarrangørene og ideelle gir gruppen. Tilbudet vil også bli mer fleksibelt fordi arrangørene har spesialisert kompetanse på å følge opp både deltakere og arbeidsgivere. Det gir trygghet hos begge parter, og det gir et mer robust og fleksibelt tilbud.

Når noen deltakere av helsemessige årsaker ønsker å tre tilbake til et mer skjermet tilbud hos tiltaksarrangørene, kan det skje sømløst. Når en arbeidstaker er over i VTA-O arbeidsplass, kan dette, med tett oppfølging av arbeidstaker og arbeidsgiver, i enkelte tilfeller resultere i en ordinær arbeidskontrakt på lenger sikt. Utviklingshemmende er like forskjellige som oss andre. Derfor fortjener de individuelle løp tilpasset den enkeltes drømmer, ønsker og behov. Stortingsmeldingen påpeker at utviklingshemmede er særlig sårbare ved overganger i livet. Denne utfordringen kan arbeids- og inkluderingsbedriftene bidra til å løse både i arbeid og overgangen utdanning til arbeid. Allerede i dag fungerer våre medlemsbedrifter som en bro mellom ulike livsfaser som sikrer trygge overganger og stabile løsninger for utviklingshemmede.

3. Opplæringstilbudet for utviklingshemmende trenger nytenkning

Utviklingshemmede har også rett til å ha en karrieredrøm. Derfor burde gruppen ha krav på jevnlig karriereveiledning gjennom skolegangen. Ulike former for praktisk læring er særlig viktig for denne gruppen, hvor mange har vært plassert i ensidige og uegnede skoleløp altfor lenge. Dessverre er opplæringstilbudet til gruppen svært vekslende rundt i landet. Tilbudet strekker seg fra ordningen med spesialiserte opplæringskontor for personer med behov for tilrettelagt fagopplæring i Vestfold og Telemark (Oktav), som viser at koden kan knekkes, til bortimot et ikke-eksisterende tilbud andre steder i landet. Erfaringene med fagutdanning gjennom lære kandidatordningen er svært gode, og vi anmoder Stortinget om å fatte et lovvedtak om utviklingshemmedes rett til å kunne ta del i en lære kandidatordning, slik at det etableres et relevant opplæringstilbud i alle fylker. Tilbudet bør også åpnes for ansatte i VTA-tiltaket som ønsker et fagløp.

Om Arbeid & Inkludering i NHO Service og Handel

Våre medlemsbedrifter gir et arbeidstilbud til ca. 3000 uføretrygdete i det arbeidsrettede tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA) Av disse har om lag 40 prosent en utviklingshemming. Vi mener flere utviklingshemmede kan delta i ordinært arbeidsliv ved at tiltaksarrangører og ideelle får gi oppfølging i varig tilrettelagt i ordinært arbeidsliv (VTA-O). Vi trenger også en nasjonal lære kandidatordning til gruppen, og en opptrapping av VTA-plasser for å gi utviklingshemmede økt likeverd.